

به نام خداوند بخشنده مهربان

WWW.EC.NAHAD.IR

تفسیر قطره ای قرآن کریم

آیات برگزیده ماه مبارک رمضان

حجت الاسلام محسن قرائتی

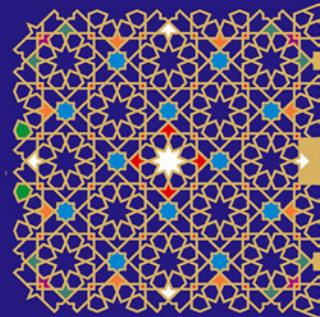

مرکز آموزش مجازی دانشگاهیان

WWW.EC.NAHAD.IR

تفسیر قطره ای قرآن کریم

آیات برگزیده ماه مبارک رمضان

جلسه چهارم

شب قدر شب نزول قرآن

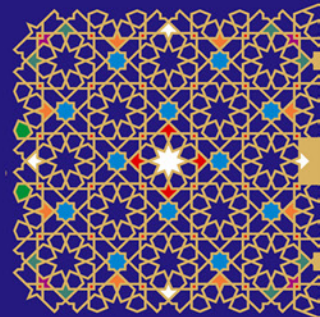
بسم... الرحمن الرحیم. سر سفره قرآن نشستیم از اول قرآن تا جزء آخر. الآن سوره قدر هستیم. آیه به آیه تلاوت شد. هر آیه‌ای چند دقیقه من صحبت می‌کنم. سوره قدر هم در مکه نازل شد مثل بقیه سوره‌هایی که در مکه نازل شده است آیات آن کوتاه و موزون است و خود سوره قدر هم روایت‌هایی داریم که اگر کسی بر مزار قبول مؤمنین ۷ بار سوره قدر را بخواند خداوند هم آن مرده‌ها را و هم آن کسی را که این زنده را خوانده است مورد آمرزش قرار می‌دهد.

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ (۱) وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ (۲) لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ (۳)
تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِّنْ كُلِّ أَمْرٍ (۴) سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ (۵)

بسم الله الرحمن الرحیم. به نام او که هستی از اوست، سرچشمه همه رقم رحمت است. به نام او، یعنی استمداد از همه صفات او، استمداد از «الله» که همه صفات خداست. نه صمد و قادر و حی و قیوم و... «الله» شامل همه می‌شود. مثل کلمه «مايع»، مايع شامل همه مايعات می‌شود. نگفته است «بسم الصمد»، «بسم قائم»، «بسم القیوم»، «بسم الله»، «الله» اسمی است که شامل همه صفات خداوند می‌شود. از همه صفات خداوند کمک می‌گیرم. سرچشمه همه رقم رحمت است. «إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ

تفسیر قطره ای قرآن کریم

آیات برگزیده ماه مبارک رمضان

فی الیلة القدر» ما قرآن را در شب قدر نازل کردیم. این آیه می گوید ما قرآن را شب قدر نازل کردیم، در سورة بقره / آیه ۱۸۵ می فرماید: ما قرآن را در ماه رمضان نازل کردیم «شهر رمضان أنزل فيه القرآن» این دوتا آیه را کنار هم بگذارید چه چیزی از آن درمی آید؟ دیدید کشاورزان گاهی دوتا شاخه را برمی دارند و قیچی می کنند و پیوند می زنند. از این پیوند زدن یک میوه دیگر درمی آید. حالا ما هم دوتا آیه را به هم می چسبانیم ببینیم چه درمی آید؟ قرآن شب قدر نازل شد، قرآن ماه رمضان نازل شد. یعنی چه؟ معلوم می شود که شب قدر در ماه رمضان است. این یک مسئله.

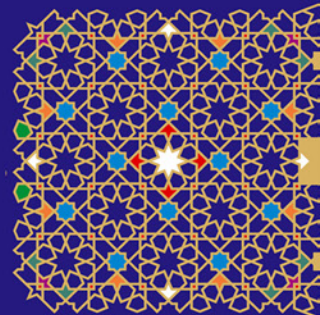
«أنزلناه» یعنی دفعته. «تنزیل» یعنی علامه صاحب «المیزان» می فرماید که «أنزلناه» یعنی همه قرآن به یکباره نازل شد. «تنزیل» یعنی قطعه قطعه نازل شد. قرآن را هم «أنزل» داریم هم «تنزیل». یک مرتبه همه قرآن شب قدر بر قلب پیامبر نازل شد، یک مرتبه تدریجاً نازل شد. مثل اینکه شما یک ساک سوغاتی می آورید و یک جا می گوید این ساک سوغاتی است و یک بار هم باز می کنید می گوید این پیراهن برای کیست، این خودنویس برای کیست و این کفش برای کیست!

یعنی یک مرتبه همه قرآن بر قلب پیامبر شب قدر نازل شد، و یک مرتبه هم در طی ۲۳ سال قطعه قطعه در مناسبت ها نازل شد.

«إنا أنزلناه فی الیلة القدر». در این سوره ۵ آیه داریم که در ۵ تای آن «شب قدر» است. «إنا أنزلناه فی الیلة القدر» (آیه اول). «و ما أدریک ما لیلہ القدر» (آیه دوم). «لیلة القدر خیر من ألف شهر» (آیه سوم). «تنزل الملائكة و الروح فیها» (فیها یعنی در شب قدر / آیه چهارم) «سلام هی» (باز هی یعنی شب قدر) ضمیری است که به شب قدر برمی گردد. یعنی ۵ تا آیه دارد و در ۵ تا بحث شب قدر است.

تفسیر قطره ای قرآن کریم

آیات برگزیده ماه مبارک رمضان

در روایات ما می‌گویند شب قدر در دهه آخر ماه رمضان است. شب نوزدهم، بیست و یکم، بیست و سوم. بعضی از روایت‌ها می‌گویند این‌ها مرحله‌ای است یعنی شب نوزدهم پارچه را بُرش می‌دهند، شب بیست و یکم کوک می‌زنند و شب بیست و سوم دوخت سوم است یعنی فاز فاز است. مثل ساختمانی که یک مرحله آجر است، یک مرحله هم روی آن گچ و خاک است و یک مرحله هم روی آن را سفیدکاری می‌کنند. بعضی روایات این‌طوری از آن استفاده می‌شود.

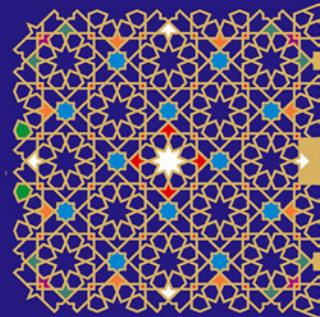
شب قدر به اندازه یک سال، مقدرات تقدیر می‌شود چون آیه دیگری داریم در سوره دخان/ آیه ۴، می‌فرماید: «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» در شب قدر تمام کارهای استوار و محکم بُرش زده می‌شود که از حالا تا سال دیگر چه کسی بچه‌دار می‌شود چه کسی بچه‌اش از دنیا می‌رود، چه کسی خوشبخت می‌شود و چه کسی حوادث تلخ یا شیرین برایش بوجود می‌آید و...

«إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي اللَّيْلَةِ الْقَدْرِ»، قدر سه تا معنی دارد. یکی به معنای «منزلت»؛ می‌گوییم فلانی قدر و منزلت دارد یعنی مقام. شب قدر یعنی شب مقام، شب باارزش، شبی که مقام دارد. یکی قدر یعنی «اندازه‌گیری». شب قدر یعنی شب اندازه‌گیری که این هر دوتای این به این آیه می‌خورد. ما قرآن را شب قدر، یعنی شب بامقامی نازل کردیم، ما قرآن را شبی نازل کردیم که شب اندازه‌گیری است. پس دوتا معنای قدر به این جا می‌خورد، قدر یعنی اندازه‌گیری چون شب قدر سرنوشت هر کسی بُرش زده می‌شود و مقدر می‌شود و اندازه‌گیری می‌شود؛ یا شب قدر، یعنی شب بامنزلت. اما یک معنای دیگری هم قدر دارد یعنی «تنگ گرفتن» که می‌فرماید که آن معنا به این جا نمی‌خورد «وَمَنْ قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ» یعنی هر کس رزقش تنگ شد.

اینکه می‌گویند ما شب قدر، هر چیزی اندازه دارد. قرآن می‌فرماید: «كُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ

تفسیر قطره ای قرآن کریم

آیات برگزیده ماه مبارک رمضان

بمقدار» هر چیزی اندازه دارد. «والشمس و القمر بحسبان» خورشید و ماه، حساب و کتاب دارد. «كُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ» مقدار دارد. «إِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَ مَا نُنَزِّلُهُ إِلَّا بِقَدَرٍ مَّعْلُومٍ» یعنی هر چیزی که شما می بینید خزینهاش دست ماست، مخزن آن دست ماست، یک مقداری از آن ها را به شما می دهیم! یعنی هرچه را می بینید مخزن آن دست ماست و ما تدریجاً آن را به شما می دهیم.

پس کلمه «بِقَدَرٍ» معلوم داریم. «بِمِقْدَارٍ» داریم، «بِحُسْبَانٍ» داریم که همه این ها این است که هر چیزی اندازه گرفته شده است.

در این شب های قدر، شب بیست و سوم سفارش بیشتری شده است. امام صادق (ع) با اینکه مریض بود فرمود شب بیست و سوم بیمار هستم ولی رختخواب من را به مسجد ببرید! فاطمه زهرا (س) شب بیست و سوم آب می پاشید و می گفت امشب را خوابید! می آمدند می گفتند آقا راه ما دور است و نمی توانیم دو شب را احیاء بگیریم، فرمود اگر نمی توانید پس شب بیست و سوم را بگیرید. یعنی شب بیست و یکم از شب نوزدهم مهمتر است. شب بیست و سوم از شب بیست و یکم مهمتر است. روایت زیادی داریم در مورد اهمیت قدر.